

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНИХ НАУК В УКРАЇНІ

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
9–10 листопада 2018 р.

Київська наукова
суспільнознавча
організація

КИЇВ 2018

Громадська організація
«Київська наукова
суспільнознавча організація»

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

**учасників міжнародної
науково-практичної конференції**

**«АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
СУСПІЛЬНИХ НАУК В УКРАЇНІ»**

9–10 листопада 2018 р.

УДК 30(063)

А 43

А 43 Актуальні тенденції розвитку суспільних наук в Україні. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 9–10 листопада 2018 року). – Київ: ГО «Київська наукова суспільнознавча організація», 2018. – 108 с.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 30(06

© Київська наукова суспільнознавча організація, 20

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНИХ НАУК	
Бошкова А. О. РЕЛІГІЙНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ І МОЛДОВІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІ РЕАЛІЇ.....	6
Григорук Н. А. РОСІЯ І СХІДНА КРИЗА 70-Х РР. ХІХ СТ.	8
Гульченко А. С. ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ УСНОЇ ІСТОРІЇ.....	11
Донченко С. П. УКРАЇНЦІ В РАДЯНСЬКО-ФІНСЬКІЙ ВІЙНІ 1939-1940 РР.....	14
Івашина М. С. ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ Г. ЧЕЧЕТ ЯК АВІАБУДІВНИКА.....	18
Костюк Л. В. ОБРЯД «ПЕРЕНОСИН» НА ГАЛИЦЬКОМУ ПОДІЛЛІ КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНА ХХ СТОЛІТТЯ.....	21
Латиш І. В. ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ ГОЛОКОСТУ У БЕРДЯНСЬКУ В ПРЕСІ.....	23
Ломовських С. В. ОСОБЛИВОСТІ ОДЯГУ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ ГЕТЬМАНЩИНИ.....	25
Максимова К. Ю. ПІДПРИЄМЕЦЬ І. Г. ІЛОВАЙСЬКИЙ: ОСОБИСТИЙ ВКЛАД У РОЗВИТОК ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ.....	28
Молдован І. І. ГОРДІСТЬ МОЄЇ БАБУСИ.....	30
Ющенко П. А. ГЕТЬМАНАТ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО І КИЄВО-РУСЬКА СПАДЩИНА.....	33
НАПРЯМ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІОЛОГІЇ	
Дубовик Н. А. ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ПР-МЕНЕДЖЕРА.....	37
Максименко О. О. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИБІРКОВИХ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ.....	38
Чепурко Г. І., Сапелкін Ю. В. МОДЕРНІЗАЦІЯ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС СОЦІАЛЬНІ ПРАКТИКИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	43

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНИХ НАУК	
Бошкова А. О. РЕЛІГІЙНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ І МОЛДОВІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІ РЕАЛІЇ.....	6
Григорук Н. А. РОСІЯ І СХІДНА КРИЗА 70-Х РР. ХІХ СТ.	8
Гульченко А. С. ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ УСНОЇ ІСТОРІЇ.....	11
Донченко С. П. УКРАЇНЦІ В РАДЯНСЬКО-ФІНСЬКІЙ ВІЙНІ 1939-1940 РР.....	14
Івашина М. С. ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ Г. ЧЕЧЕТ ЯК АВІАБУДІВНИКА.....	18
Костюк Л. В. ОБРЯД «ПЕРЕНОСИН» НА ГАЛИЦЬКОМУ ПОДІЛЛІ КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНА ХХ СТОЛІТТЯ.....	21
Латиш І. В. ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ ГОЛОКОСТУ У БЕРДЯНСЬКУ В ПРЕСІ.....	23
Ломовських С. В. ОСОБЛИВОСТІ ОДЯГУ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ ГЕТЬМАНЩИНИ.....	25
Максимова К. Ю. ПІДПРИЄМЕЦЬ І. Г. ІЛОВАЙСЬКИЙ: ОСОБИСТИЙ ВКЛАД У РОЗВИТОК ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ.....	28
Молдован І. І. ГОРДІСТЬ МОЄЇ БАБУСИ.....	30
Ющенко П. А. ГЕТЬМАНАТ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО І КИЄВО-РУСЬКА СПАДЩИНА.....	33
НАПРЯМ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІОЛОГІЇ	
Дубовик Н. А. ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ПР-МЕНЕДЖЕРА.....	37
Максименко О. О. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИБІРКОВИХ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ.....	38
Чепурко Г. І., Сапелкін Ю. В. МОДЕРНІЗАЦІЯ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС І СОЦІАЛЬНІ ПРАКТИКИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	41

Костюк Л. В., доцент кафедри
всесвітньої історії та релігієзнавства
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

ОБРЯД «ПЕРЕНОСИН» НА ГАЛИЦЬКОМУ ПОДІЛЛІ КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНА ХХ СТОЛІТТЯ

Серед після весільної обрядовості важливе місце займає обряд «переносин». Саме ця церемонія включає в себе вирядження дочки (сина) додому молодого (молодої) в супроводі дружок, старости, що в минулому виявляло громадське схвалення створення нової сім'ї та прилучення молодих до нових родини. Так, у деяких місцевостях Галицького Поділля (Підгаєцький, Зборівський) обряд «переносин» молодої відбувався на другий день після весілля: уранці посаг молодої складали на воза та перевозили у дім чоловіка. Також молодій обов'язково давали живу (часто чорну) курку та хліб (в окремих селах Галицького Поділля по дві хлібини), подарунки для родини молодого, особливо свекрів, щоби налагодити добрі стосунки із родичами чоловіка.

Посаг молодої складався із двох частин, як стверджують інформатори с. Мижилів (Підгаєцький району Тернопільська область): худоби та скрині. Щодо першої, то її виділяв батько. Це могла бути худоба, певна сума грошей, клаптик землі [5]. Але те, що входило до скрині, дівчина готувала собі сама або ж разом із матір'ю. Так, до віна молодої входили, як зазначають у с. Рудники (Підгаєцький район Тернопільська область): одяг, взуття, хустки, полотно, покривала, рушники, верета, настільники, подушка, перина та постільна білизна [6]. Також дружби несли посуд, подарунки від молодої для родини молодого. При прощанні мати танцювала з молодою танець, цілувала її та дарувала ікону, а зятеві білий хліб, або коровай.

Саме цей обряд «переносин» нагадував молоді, що закінчилося безтурботне життя у рідної матері, починається важка доля невістки. Після цього молоді тричі танцювали в один бік, як сходило сонце староста виводив їх із хати. Під співи, у котрих звучала туга молодої за рідною домівкою, з дівочими літами, молода виходить на подвір'я.

*Стелися барвінку,
Широко ланами.
Як то добре бути,
Коло своєї мами [3; 129].*

Перед від'їздом до дому молодого, як стверджували у с. Литвин (Підгаєцький район Тернопільська область), відбувався обряд триразового обходження молодого з присутніми навколо діжі, застеленої рушником і котрій лежав хліб, а мати кропила водою [7]. Після цього магічного обряду

котрий зберіг сліди давнього аграрного культу слов'ян, молоді кланялися батькам, усім присутнім, які зверталися до них з напутніми словами.

На початку XX століття на Галицькому Поділлі існував звичай переводити подружжя через простелений на порозі вовною догори кожух (щоби все лишалося за порогом). Під'їжджаючи до хати молодого, гості, котрі супроводжували подружжя, співали:

Отвори, мати, ліску:

Ведемо ти невістку.

Відтвори, мати, хату:

Видем ти пелехату.

Відтвори, мати, скриню:

Видем ти господиню,

Від комори ключницю,

До поля робітницю [1;41].

Також в окремих селах Галицького Поділля існувала традиція переносити молоду на руках через поріг дому. Ця традиція має дві інтерпретації. Згідно першої, молоду потрібно перенести на руках, щоб обдурити злих духів, аби вони не викрали молодої дружини. Згідно другої, молода може зашпортатися з поріг і таким чином накликати негаразди в їхній новий дім.

У домі молодого церемонія зустрічі невістки обставлялася рядом діями магічного характеру для охорони дому і появи «чужої» особи, а з нею – чужих та злих сил. Першою поріг переступає молода, а свекруха робить, як стверджують у с. Жабиня (Зборівський район Тернопільська область), декілька магічних дій: кидає перед порогом дрова, ставить баняки, відра з водою, якщо молода зігнеться і все позабирає, то буде доброю господинею, якщо ні – тліливою [4; 106].

Свекор виступав вперед, назустріч молодим та гостям, а свекруха обсіпала молодих пшеницею та питала невістку: «З чим ти, дочко прийшла?» Молода відповідала:

Прийшла я, мамо, до Вас

Із щастям, із здоров'ям,

З усіма гараздами,

З тиеничним хлібом,

З красним чоловіком [4; 107].

Церемонія зближення молодої з родиною чоловіка, забезпечення прихильності з боку свекрів полягала у звичаї обдарування рідних молодого по приході в хату. Молода перев'язувала свекруху та сестер молодого (якщо вони були) хустками. В цей час свекор ламав калач, мочив його в мед та всім пригощав. На столі ділили хлібину на чотири частини, одну з яких давали молоді. Невістка перев'язувала свекра чорною шовковою хустиною і поспішала застелити стіл своєю скатертиною, викладала все, що привезла з собою [2; 567].

У с. Рудники (Підгаєцький район Тернопільська область) після обіду збиралися гості в тій оселі, де гуляли весілля. Батьки готували придане, яке мають намір дати молодій парі. Всі гості приносили муку і цукор, щоб у сім'ї

завжди був хліб і солодко жилося. Не обходиться і без жартів. Староста приносив велику торбу, в якій є молоко, морква, яблука, пампухи, каша, цукерки. Це щоб молоді мали що їсти на початку спільного життя. Молодій дружині давали віник, щоб була доброю господинею, а господареві – молоток, щоб збудував власний будинок. Починаються поправини або закінчення. Гості пригощаються, співають, танцюють [6].

Таким чином, обряд «переносин» на Галицькому Поділлі на сучасному етапі зазнав певних змін. Сьогодні здебільшого це зводиться до переїзду молодої, лише в сільські місцевості цей звичай зберігся в спрощеному вигляді. Хоча, варто зазначити, що у сучасній молоді посилюється інтерес до повернення давніх традицій. Сподіваємося, це призведе до певного відродження всіх компонентів досліджуваної тематики.

Література:

1. Бих В. Весільний обряд в галицькому селі та його особливості / В. Бих // ТТМ: Пошуки та знахідки: Зб. наук. праць. – Тернопіль, 1993. – С. 39–41.
2. Жайворонок В. Знаки української етнокультури. Словник – довідник. / В. Жайворонок. – Київ: видавництво «Довіра», 2006. – 703 с.
3. Когут-Процик Г. Весілля в Конюхах до Першої світової війни / Г. Когут-Процик. – Тернопіль, 2009. – 108 с.
4. Медведик П. Село Жабиня на Зборівщині. Весілля. Народні звичаї та обряди / П. Медведик. – Тернопіль: Лілея, 1996. – 221 с.
5. Зорик Текля Василівна, 1925 р.н., проживає в с. Мижилів Підгаєцького району Тернопільської області, пенсіонерка.
6. Скоробогач Степан Іванович, 1960 р.н., проживає в с. Рудники Підгаєцького району Тернопільської області, пенсіонер.
7. Букавин Іван Ярославович, 1972 р.н., проживає в с. Литвинів Підгаєцького району Тернопільської області, краєзнавець.

Латиш І. В., магістрант
кафедри історії та філософії

*Бердянський державний педагогічний університет
м. Бердянськ, Запорізька область, Україна*

ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ ГОЛОКОСТУ У БЕРДЯНСЬКУ В ПРЕСІ

Засоби масової інформації набувають все більшого впливу в сучасному суспільстві, стають чи не єдиним джерелом інформації для широкого кола людей. ЗМІ, зокрема, покликані сприяти не лише бути майданчиком для дискусій у суспільстві, а й певними носіями історичної пам'яті через публікацію історичних джерел. Тому читач може зробити чіткі висновки подій того часу, дослідити історію свого регіону і сформувати власне ставлення до поставленої